

„Aknamezõn” a demokrácia felé

Március 30-án Mianmar csendben (vagy legalábbis hazánkban különösebb visszhang nélkül) újabb lépést tett a civilesített politikai berendezkedés megerősítése felé, mikor Htin Kjav személyében 1962 óta először választott olyan személyt az ország államfőjévé, aki korábban semmilyen katonai pozíciót nem töltött be. A 70 éves, mon-bamar származású politikus a 2015. évi általános választásokon győztes Nemzeti Liga a Demokráciáért (NLD) párt jelöltjeként foglalhatta el az államfői széket. Kettős származása különös pikantériával, egyszersemind jelképértékkel bír, ha felidézzük az ősi Délkelet-Ázsiában meghatározó civilizációs szerepet vivő mon és a mianmari birodalmat megalkotó bamar etnikumok történelmileg igencsak terhelt viszonyát. Az NLD élő legendának számító vezére, Aung Szán Szu Csi a hatályos alkotmány előírásai szerint nem léphetett fel elnökjelöltként, ezért a közeli munkatársának számító Htin Kjavot az elemzők leginkább a politikusnő „szócsöveként” könyvelik el. Ebben a felállásban nem is volt semmi meglepő. Az már sokkal eredetibb fejlemény, hogy Szu Csi – jelen sorok szerzőjének várakozásával ellentétben – komoly szerepet vállalt a megalakuló kormányban, két jelentősebb pozíciót is koncentrálna saját kezében. Külügyminiszteri posztja az általa jelenleg betölthető legfontosabb kormánytiszttség. Ez, valamint az elnök mellett vállalt különleges tanácsadói szerepe jelzi szándékát a kormány munkájának erőteljes belső alakítására.

Mianmar a 2010. évi alkotmány elfogadása és a katonai rezsím fokozatos, hibrid rendszerré alakulása nyomán igen érzékeny korszakát éli. A demokratizálódás ígérete a szűk mozgástér ellenére is ösztönözhetette a demokratikus törekvések arcának számító politikusnőt a nyílt kormányzati szerepvállalásra, amit valószínűleg a közvélemény is elvárt tőle. Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni azokat a kockázatokat, amelyek a kormányzat „hibrid” jellegéből és a soknemzetiségű mianmari társadalom extrém konfliktusos természetéből fakadnak. A kormányon belül a honvédelmi, a belügyi és a határtérségi ügyekért felelős miniszterek kiválasztása a vezérkari főnök joga, ezek a személyek integráns részei annak a katonai elitnek, amellyel szemben Aung Szán Szu Csi az elmúlt huszonöt esztendőben egész politikai pályáját felépítette. Noha a 2015. évi választásokat követően a katonák is békülékeny hangot ütöttek meg, nem lehet kétségünk afelől, hogy szívesen látnák – eszközeikhez mérten pedig elő is segítenék – a politikusnő hazai és nemzetközi lejáratódását. Ezt nem érhatték el addig, amíg Szu Csi a rendszeren kívül elhelyezkedő, támadott ikon volt. Sokkal nagyobb esélyük van rá viszont a kormányzati politika küzdőterén, ahol eszmék hangoztatása kevés, és mindenkinek vállalnia kell a kockázatokat.

Hogy a mérsékelt beállítottságú, jól szituált értelmiségi politikusok hogyan fogják menedzselni a hazai közvélemény és a külvilág felé a fegyveres erők politikai ambícióit, miként csendesíthetik le a nemzetiségi ellentéteket, illetve jutnak dűlőre a határvidék fegyveres maffiáit vezető banditavezérekkel, mind olyan dilemmák, melyek árnyékot vetnek a remélt demokratikus fejlődésnek és zászlóvivőinek jövőjére is.